

noget godt, at det var Socialdemokraterne, der først havde gjort opmærksom paa denne Sag, den havde de andre Partier selvfølgelig ikke haft Blik for. Men nu er det saa uheldigt, at selv her i Landet har dette Spørgsmaal været diskuteret i en Aarrække netop i en helt anden Kreds end det ærede Medlems Parti. Jeg minder f. Eks. om en fortæffelig Afhandling af Leerbeck i „Tilskueren“ om Lovgivningen mod de amerikanske Truster, en overordentlig lærerig Afhandling. Jeg minder om en anden fortræffelig Afhandling, der lader os se ind i den amerikanske Petroleums-trust, af Ussing. Jeg minder i al Beskedenhed om mine egne Arbejder om dette Emne, et Emne, der har tiltrukket mig mere end noget andet, kan jeg sige, saa længe jeg har skrevet om Økonomi. Vender vi os til Tyskland, har vi en hel Række udmærkede Afhandlinger om Emnet, udgivet af „Verein für Sozialpolitik“. En hel Række af Tysklands første Navne har skrevet om dette Emne, saaledes har en udmærket økonomisk Forfatter, Hermann Levy, skrevet en tyk Bog derom, jeg har selv hørt Forelæsninger af Bücher paa Berlins Universitet om dette Emne, endvidere skal jeg nævne Navne som Kleinwächter, Sombart og Brentano. I England har Cunningham skrevet derom i sin „Western Civilisation“, i Frankrig er Spørgsmaalet taget op, rimeligvis ogsaa teoretisk, men i alt Fald praktisk i en Afhandling, man kan betegne som et Mesterværk i deskriptiv National-økonomi, i Zolas Roman — jeg ved ikke, hvad den hedder paa Dansk, paa Fransk hedder den „Au bonheur des dames“. Det er altsaa et Spørgsmaal, som hele den civiliserede Verdens Opmærksomhed har været henvendt paa og det med fuld Ret, fordi det er et af de to Verdensproblemer, som alle civiliserede Lande vil komme til at staa overfor efter Krigen. Og naar jeg siger Verdensproblem, er det ikke lidt, jeg mener; jeg mener for det første et Problem af international Karakter, et Problem, som i alt Fald berører alle civiliserede Stater, men dernæst et Problem af en saadan Betydning, at det er afgørende for hele den Civilisations Forløb, i hvilket det rejser sig. Men det maa ganske vist tages op og belyses paa en helt anden

Maade end ved at remse op alle de Mangler, som klæber ved det nuværende Samfund.

Den ærede Ordfører kom ogsaa, som allerede fremhævet af det ærede Medlem fra Assens (Klaus Berntsen), ind paa og hæftede sig paa en advarende for ikke at sige truende Maade ved, at Tilstandene vilde blive helt anderledes efter denne Krig, end de havde været før, det havde den højtærede Indenrigsminister udtalt. Jeg tror ogsaa, Forholdene bliver helt anderledes, men det ærede Medlem forklarede ikke, hvorfor de bliver anderledes, det gjorde den højtærede Indenrigsminister heller ikke. I de Bemærkninger, som den Minister, jeg først hørte den samme Udtalelse af, i den Maade paa hvilken han fremsatte den samme Anskuelse, laa der dog allerede en Forklaring af, hvorfor Tilstanden vil blive en anden. Hans Udtryk var dette: „Fremtidig kan der ikke tænkes i Lande, der maa tænkes i Kontinenter“. Det tror jeg netop er rigtigt. Det var den tidligere engelske Premierminister Asquith, som fremsatte denne Udtalelse: „I Fremtiden kan der ikke tænkes i Lande, der maa tænkes i Kontinenter“. Hvorfor? Ja, hvis vi nu havde et af de Kort herinde, som der burde være her, og som jeg haaber vil blive anbragtovre paa Christiansborg, naar vi flytter ind der, hvor vi dog anskaffer saa meget nyt, og hvor vi vel ogsaa kan ofre de 25 Kr., som det koster, saa vilde jeg ved at pege paa Kortet og tale nogle faa Minutter kunne gøre Dem fuldkommen klare over, hvorfor det bliver saadan. Det vil det blive, fordi en stor Del, Halvdelen af Menneskeheden, henved 900 Mill. Mennesker er begyndt at vaagne og finde sig selv, er begyndt paa at erobre sig selv, d. v. s. gøre akkurat det samme, som Land efter Land har gjort her i Europa. Det er slet ikke noget nyt, overhovedet skaber Krigen ikke noget nyt, det, Krigen gør, er kun, at den forcerer Tempoet i Bevægelser, der allerede var til Stede, før Krigen udbrød. Alle disse Mennesker vil vaagne, de vil begynde at erobre sig selv økonomisk, de vil begynde at forsyne sig selv; derved mister vi et stort Marked, som vi ikke kan undvære, thi for at Europa har kunnet leve paa